

ש. ארנסט

הטרגדיה שב«סופה בגליל»

(רומן מאת שלמה אביגדורי)

מאז ומתמיד היה מחוז-הגליל, על הריו הר-מים-קודרים, מקום הגבורה של עמנו, מיוחנן מגוש-חלב, בימי הבית השני, ועד יוסף-טרומ-פלדור הי"ד — ובימינו אלה, ימי-חניתא, דן, דפנה וביריא. מתוך קורות ימינו ידוע, כיבעוד שירושלים שמשה מרכז רוחני לעמנו, אשר בה התרכזו אנשי-הספר — הרי אנשי הגליל שהיו עובדי-אדמה ו"פלחים", שלא הצטיינו בידיעת התורה — סמלו את הכוח.

רצה הגורל, שבמרומי אחד ההרים בתוככי צפת, ספוגת-הרוזים, יתנוסס הבית, בו מתחוללת הטרגדיה המסופרת בספרו של שלמה אביגדורי, «סופה בגליל». וזאת — תודות לאויר ההרים המבריא, המחלים. עד 1934 היתה בבית-חולים זה, של «הדסה», מחלקה מיוחדת למוכי השחפת יכל צורותיה ו"דרגותיה". אולם כעבור זמן עקרו משם כל המחלקות האחרות (פנימית, יולדות, ידים וכו') והבנין כולו, על אגפיו השונים, הו-ל-ל-ל לרשות חולי-הריאה והמוסד הפך, משום-כך, לארצי. כדאי, אולי, לצין שזו היתה אחת הסי-בות לפתיחת בית החולים שווייצר בטבריה, שתפקידו להגיש עזרה רפואית לחולי המחלות

הכלליות, אשר עד 1934, קבלו עזרה בבית-החולים בצפת.

בעולם הגדול מצויים בתי הבראה כאלה לעש-רות, ואילו בארצנו, כבשטחי-פעולה צבוריים אחרים, חסרה אף בשטח זה הדאגה הדרושה. הטפול במוכי-תחלואה זו נמצא בידי ה"ליגה למל-חמה בשחפת" על סניפיה הרבים, הפועלת מתוך אינציאטיבה פרטית, בשיטות פילנטרופיות. כל הכבוד והיקר לגבירות המשתפות פעולה ב"בזארים" השנתיים, המגדילים את הכנסות ה"ליגה" — אך אין להסתפק בזה. נזכור נא את הפטיציות הרבות, ששלחו אנשי צפת ב-1934 למוסדות הבריאות המרכזיים, בהם מחאו נמרצות נגד קביעת המוסד לחולי שחפת בעירם. גם עס-קנים ותיקים בישוב לא גילו הבנה רבה לבעיה כואבת זו. הרומן «סופה בגליל» נותן ביטוי לכל הלבטים והתלאות העוברים על חולי-השחפת בארץ.

אחר הגבורים של «סופה בגליל»: אליהו בן-ברוך, נגוע בחידק-השחפת מימי ילדותו עקב תנאי השכון הרעים בפרברי העוני בירושלים, הוא חלה באופן רציני לאחר עבודתו המאומצת בהרי-הגליל כנוטר ב"פלוגת המות" בימי-המאורעות;

חברו האנס רוטמן, פועל שעבד בפרדסים, אף הוא היה שומר בגליל; אנשי העמל והעבודה האחרים שבספר; אנשים שהעפילו ועלו ארצה הם «מוכי גורל» כיון שחלו במחלה ממארת זו לאחר שפרכו גופם ורוחם בבנין-הארץ.

אם נתבונן בלבטיהם הנפשיים של הגבורים הזכים הללו, טהורי-הנפש — יתברר לנו, עד-מהרה, חוסר ההצדקה שבגישה הממלכתית להק-צבת תקציבים (בלשון «מובנת») להבראתם של קרבנות מפעל-התחיה שלנו.

בשעת קריאה בספר «סופה בגליל» נדמה לעתים, כי הסופר הצעיר מתכוון להכניס את הקורא לפרשת אהבה מסובכת של הגבור הראשי, אליהו בן-ברוך, אולם אם נעמיק בקריאה, נזכח עד-מהרה לדעת, כי מטרת הכתיבה של הרומן הזה היא רבת-אנפין, ורחבת-מידות, החובקת זרו-עות-עולם ולעתים חורגת מתחומי בנין הארץ, באשר המחלה היא אוניברסלית, כל-עולמית.

בעיות-יסוד של מצפון אנושי בין אליהו וזו-גתו, לאה'לה, עת מתבלבלים עליה עשתונותיה מיד לאחר שחלה במחלה הממאירה והיא דורשת ברורות גט-פטורין — מהוות את «מסמר-ההת-ענינות, המרתק את תשומת-לב הקורא. מומנט זה, כמומנטים אחרים שבחייהם הטראגיים של הגבו-רים האחרים, מצוירים בידי הסופר ביכולת אמנו-תית והיא מגוללת פרשה כאובה ודואבת מחיינו הצועשים בארץ. פרשה אמיתית ללא כחל וסרק.